

Włodzimierz Rączkowski, Arkadiusz Marciniak

Warszkowo, gm. Sławno, woj.
słupskie, St. 27, AZP 11-26/54

Informator Archeologiczny : badania 24, 67-68

1990

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Zabytki te wykazują silne powiązania ze stylem nadłubąbskim i należałoby je wiązać z tzw. grupą lubuską, zajmującą teren środkowego Nadodrza we wczesnym okresie rzymskim.

Późny okres rzymski — związany z kulturą luboszycką, zajmującą te tereny między połową II a końcem IV w. — jest reprezentowany najobficiej. Na ten czas przypada maksimum zasiedlenia stanowiska nr 4a w Strumiennie. Bogata warstwa kulturowa (silnie jednak zniszczona orką) dostarczyła materiałów datowanych na II i III fazę kultury luboszyckiej — faza C₁ i C₂ kultury przeworskiej. Podobnych materiałów dostarczyły obiekty. Znalezione szereg fragmentów ceramiki siwej toczonej na kole — charakterystycznej dla późnego okresu rzymskiego.

Okres wczesnego średniowiecza reprezentowany jest przez pojedyncze fragmenty ceramiki występujące sporadycznie na powierzchni.

Okres późnośredniowieczny i nowożytny reprezentowany jest o wiele częściej, również jako domieszka z powierzchni.

Usarzów, gm. Lipnik woj. tarnobrzezkie St. 4 patrz epoka brązu

Wałków, gm. Osjaków woj.
sieradzkie St. 3 AZP 75-
45/50

Muzeum Ziemi Wieluńskiej w Wle-
luniu

Badania prowadził mgr Bogusław Abramek. Finansował WKZ w Sieradzu. Czwarty sezon badań. Rozległa osada z materiałami kultury przeworskiej i wczesnośredniowiecznymi (VI-VIII w.).

Kolejny sezon badawczy na wielohektarowej osadzie w Wałkowie był równie interesujący jak poprzednie. Łącznie zbadano obszar o powierzchni 1800 m², odkrywając 5 dalszych chat, 5 dymarek, 8 jam o różnych funkcjach i 3 paleniska. Poszczególne wykopy, wyznaczone w oparciu o wyniki uzyskane przy pomocy siatki gęsto rozmieszczonych dołków sondażowych, znajdowały się w różnych punktach osady.

Z 5 nowych chat 3 należały do kultury przeworskiej. Były to budowle słupowe kształtu prostokątnego, których powierzchnia wahała się od 8 do 14 m². Dwie z nich miały charakter ziemianek wkopanych w ziemię na głębokość 1 m. Materiał zabytkowy obejmował ceramikę z faz B₂ — C₁, liczne kości zwierząt hodowlanych i dzikich (w tym całe poroże jelenia), przęśliki, nożyki, półksiężycowatą zawieszkę żelazną, a także bryły surowej gliny przygotowanej do wyrobu naczyń. W jednej z chat „przeworskich” znaleziono luzem duże bryły żużla z fragmentami ścianek dymarki.

Chaty wczesnośredniowieczne charakteryzowały się intensywnie czarnymi wypełniskami kształtu owalno-prostokątnego, co zaobserwowano we wszystkich 18 obiektach tego typu dotąd odkrytych. Były to budowle nazemne o powierzchni od 7 do 9 m² z wieloma dołkami słupowymi, występującymi nie na skraju wypełnisk, ale bardziej ku ich środkowi. Obok ułamków naczyń ręcznie lepiionych oraz ze śladami przykrawadnego obtaczania (datowanych ogólnie na VI-VIII w.), w chatach wczesnośredniowiecznych występowała także późnorzymska ceramika toczona, kości zwierzęce, ościelki, nożyki i drobne bryłki żużla. Późnorzymska ceramika toczona występowała także w niektórych jamach oraz luzem w różnych miejscach osady.

Odkryte dymarki różniły się wieloma szczegółami. Najgorzej zachowała się dymarka nr 7, której dolna partia znajdowała się na gł. ok. 35 cm od powierzchni. Na jej spodzie zalegała warstwa węgla z drobnymi bryłkami i sopolkami żużla. Kłoc żużla został usunięty w czasie orki, ale zachowały się częściowo boczne ścianki dymarki grubości ok. 10 cm wykonane z łu rzecznoego. Maksymalna jej średnica nie przekraczała 70 cm. Znacznie lepiej zachowały się dolne partie dymarek nr 3, 5 i 6 ze ściankami bocznymi i płaskim dnem wykonanymi z tego samego tworzywa — łu rzecznoego. Zachowane części o wysokości 0,5 m wypełniały kłoc żużla o średnicy od 90 do 120 cm, pod którymi zalegały węgle drzewne. W ściankach dymarek 3 i 6 zachowały się resztki otworów do sztucznego dmuchu. Ostatnia dymarka zbudowana była w identyczny sposób, przy czym usunięto z niej kłoc żużla. Średnica jej dna wynosiła 120 cm. Piasek wokół dymarek oraz pod ich dnami miał zabarwienie czerwone.

Wśród odkrytych w tym roku jam znalazł się m.in. wczesnośredniowieczny mielerz kształtu owalnego o średnicy ok. 3 m i nieckowatym przekroju położony obok dymarek 5-6.

Odkryte dotychczas obiekty na terenie osady w Wałkowie występowały w przemieszaniu i nie tworzyły określonych skupisk w zależności od ich chronologii. Wśród tych obiektów wyróżniono: 24 chat, 14 jam, 12 palenisk i 7 dymarek.

Badania będą kontynuowane.

Warkalki — Surajny, gm. Miłakowo woj. olsztyńskie St. I patrz okres halszacki

Warszkowo, gm. Sławno woj.
słupskie St. 27 AZP 11-
26/54

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
Instytut Prahistorii w Poznaniu

Badania prowadzili dr Włodzimierz Rączkowski oraz mgr Arkadiusz

Marciniak (autor sprawozdania). Finansował WKZ w Słupsku. Drugi sezon badań. Osada z okresu wpływów rzymskich

Stanowisko jest zlokalizowane w południowej części wsi Warszkowo, ok. 500 m na wschód od drogi Warszkowo — Warszkowo Kolonia oraz ok. 200 m na południowo-wschód od wybieżyska piasku. Pod względem geomorfologicznym jest to wysoki brzeg doliny rzeki Wleprzy.

Celem badań było sprecyzowanie chronologii użytkowania osady, określenia jej zasięgu, głównie w części wschodniej a także określenie jej miejsca w strukturze osadniczej z okresu przedrzymskiego i okresu wpływów rzymskich.

Zbadano obszar o powierzchni 350 m² i zarejestrowano 144 obiekty. W większości są to koliste i owalne jamy posłupowe a także piec oraz 2 groby szkieletowe prawdopodobnie wczesnośredniowieczne i jamy o nieokreślonej funkcji. Układ części jam posłupowych pozwala przypuszczać, że odkryty został zarys prostokątnego budynku mieszkalnego.

Na osadzie występowały także pojedyncze fragmenty ceramiki neolitycznej i wczesnośredniowiecznej oraz fragment warstwy kulturowej z kultury lużyckiej lub pomorskiej wraz z materiałem ceramicznym. Stanowisko jest bardzo silnie niszczone przez intensywną orkę.

Materiały znajdują się czasowo w IP UAM.

Badania będą kontynuowane.

Warszkowo, gm. Sławno woj. słupskie St. 30 patrz okres lateński

Wilkowice, woj. sieradzkie St. 1 patrz okres halszacki

Wieradów, gm. Olkusz woj. katowickie St. nr 7 AZP 98-53/11

Wojewódzki Konserwator Zabytków Archeologicznych w Katowicach

Badania prowadzili: mgr J. Pierzak mgr D. Rozmus. Pierwszy sezon badań. Finansowane ze środków WKZA w Katowicach. Osada z okresu wpływów rzymskich.

Stanowisko położone jest na stoku jednego ze wzgórz, okalających dolinę, w której zlokalizowana jest miejscowość Wieradów. W marcu 1990 r. przeprowadzono w wyżej wymienionej miejscowości badania ratownicze-sondazowe na osadzie z okresu wpływów rzymskich. Stanowisko zostało odkryte podczas badań AZP przez mgr E. Zaitza. Przebadano łącznie obszar 53 m². Pod warstwą orną o miąższości ok. 25 cm stwierdzono występowanie warstwy kulturowej grubości ok. 20 cm. Podścielały ją warstwy margla wapiennego oraz piasku calcowego. Eksploracja warstwy kulturowej ujawniła istnienie co najmniej dwóch dużych obiektów mieszkalnych. Oba obiekty posiadają kontynuacje w nieprzebadanych w chwili obecnej partiach stanowiska. Podczas badań uzyskano obfity materiał ceramiczny, którego chronologię wstępnie można ustalić na okres późnorzymski, począwszy od fazy C-2. Odnaleziono również dwa paciorki, szklany i bursztynowy. Silna erozja naturalna oraz działalność związana z orką, spowodowały znaczne zniszczenie partii osady leżących w pobliżu kulminacji wzgórza. O dużym zasięgu stanowiska świadczą materiał ceramiczny zebrany z powierzchni.

Badania będą kontynuowane.

Zadowice, gm. Godziesze woj. kaliskie St. 1a AZP 68-39/73

Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne w Łodzi

Badania prowadził mgr Wojciech Siciński przy współudziale mgr Jacka Moszczyńskiego. Finansował WKZ w Kaliszu. Trzeci sezon badań. Osada kultury przeworskiej z okresu rzymskiego oraz ślady osadnictwa kultury pomorskiej.

Prace koncentrowały się w części południowej i południowo-zachodniej stanowiska. Przebadano obszar o powierzchni 555 m². Odkryto łącznie 17 obiektów kultury przeworskiej, w tym: 5 chat, 4 jamy, 6 palenisk, 1 obiekt produkcyjny związany z obróbką żelaza oraz 1 dymarkę.

Chaty, o konstrukcji słupowej, zorientowane były na osi E-W i NE-SW. Ich wielkość wahała się od 490 x 260 cm do 650 x 460 cm, przy głębokości od 30 do 60 cm. W ich wypełnisku stwierdzono dużą ilość fragmentów ceramiki, polepy i żuźla żelaznego oraz nieliczne fragmenty kości zwierzęcych. W czterech chatkach odkryto przeszliki gliniane.

Na szczególną uwagę zasługuje obiekt produkcyjny związany z obróbką żelaza. Składał się on z 9 części, z których 7 wypełnionych było dużą ilością drobnych fragmentów żuźla żelaznego, natomiast pozostałe brunatną ziemią z zawartością polepy.

Luźno znaleziono krzesiwo żelazne oraz żelazne okucie końca pasa.